

LISÄTALOUSARVIOALOITE 96/2006 vp

Määrärahan osoittaminen valtion kunnilta ot- taman pakkolainan täysimääräiseen takaisin- maksuun STM:n hallinnonalalla

Eduskunnalle

Kuntien taloustilanne on kuluvalle vaalikaudella kiristynyt monilla eri mittareilla mitattuna. Valtioneuvoston selontekoon vuosien 2007—2011 valtiontalouden menokehyksistä sisältyvässä Peruspalveluohjelmassa todetaan selkeästi kuntatalouden huolestuttavasti heikkenevä tilanne ja rahoituksen riittävyyden ongelmallisuus. Hallitukselta ei näytä löytyvän valmiutta kuntatalouden tilanteen korjaamiseksi.

Samanaikaisesti hallitus on ottanut kunnilta pakkolainan ajettuaan eduskunnassa läpi päätöksen lykätä lakisääteisestä kustannustenjaon tarkistuksesta aiheutuvat maksatukset pääosin tuleville vuosille. Yhteensä 194 miljoonan euron osuuden maksaminen on siirretty jopa ensi vaalikauden puolelle, kun aikaisemman käytännön mukaan koko puolen miljardin suuruinen tarkistus olisi pitänyt maksaa vuosien 2005 ja 2006 aikana. Hallituksen toimet eivät näin ollen tuo lisärahaa kunnille eivätkä paranna kuntien mahdollisuuksia tuottaa enemmän ja laadukkaampia palveluja. Tilannetta heikentävät entisestään kuntien vastuulle kaadettut uudet velvoitteet ja tehtävät, kuten hammashuollon laajentaminen, koulu- ja lasten iltapäivätoiminta ja hoitotakuu. Kunnat maksavat pääosin toteutetut kotihoidon tuen korotukset ja osittain myös työmarkkinatuen uudistuksen, jolla osavastuu työttömistä siirretään kunnille. Sanomattakin on selvää, että kunnat ovat jatkossa entistä enemmän kovilla palvelujen tuottamisessa. Kokoomus on todennut, että

hallituksen pitäisi vähintään toteuttaa kustannustenjaon tarkistus selvästi päätettyä nopeamassa aikataulussa ja etupainotteisesti.

Perusopetukseen kunnissa käytettävissä olevien määrärahojen tilannetta heikentää vajaiden indeksitarkistusten ja ns. pakkolainan lisäksi se, ettei ikäluokkien pienenemisestä säästyviä varoja ohjata sovitun mukaisesti koulutuksen kehittämiseen. On myös huomattava, että ikäluokkien pieneneminen aiheuttaa kunnille ongelmia, sillä perusopetuksen kustannukset eivät automaattisesti seuraa suoraan ikäluokkien koon kehitystä esimerkiksi ylläpitokustannusten osalta. Tästä seuraa tilanne, jossa luokkakoot voivat jopa kasvaa siitä huolimatta, että oppilaiden määrä kouluissa vähenee. Myös opetuksen perustamishankkeiden määrärahoja ollaan nyt leikkaamassa, vaikka monet kunnat ovat suurissa vaikeuksissa mm. homekoulujen korjaustarpeiden vuoksi. Viime vuosina kuntien heikko taloudellinen tilanne on jo johtanut opetustoimessa esimerkiksi lähiopetuksen ja ohjauksen vähenemiseen, oppilas- ja huoltopalveluiden riittämättömyyteen sekä henkilöstön lomautuksiin. Kun koulutuksen kustannuksista 70—80 % on palkkausmenoja, ovat kunnan tai muun koulutuksen järjestäjän mahdollisuudet säästöjen saavuttamiseen rajalliset. Tämän vuoksi kuntien koulutuksessa tekemät säästöt kohdistuvat suoraan opettajiin ja oppilaisiin. Tähän ei Suomella ole varaa, sillä kasvatus- ja koulutusjärjestelmällä on merkittävä vaikutus

työllisyysasteen nostamisessa. Perusopetuksen laatu heijastuu myös suoraan muiden peruspalveluiden tarpeeseen ja kustannuksiin.

Viimeksi tehdyssä valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaon tarkistuksessa ilmeni, että valtion on maksettava kunnille opetuksen valtionosuuksia 132 miljoonaa kustannusten tarkistusta vuosina 2005 ja 2006, mutta hallitus päätti jakottaa maksatukset vuosille 2005—2008. Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen perusteella valtio on opetus- ja kulttuuri-toimen menojen osalta kuluvan vuoden jälkeenkin velkaa kunnille 73 miljoonaa euroa. Tämän summan hallitus on aikonut maksaa vasta vuosina 2007 ja 2008, eli osin vasta seuraavalla vaalikaudella. Vuoden 2006 ensimmäinen lisätalousarvio kääntää valtiontalouden alijäämäisestä 346

miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Hallitus ehdottaa tämän ylijäämän käyttämistä valtion velan lyhentämiseen. Kuntien taloustilanne huomioiden Kokoomus näkee kuitenkin ensisijaisena valtion kunnilta ottaman pakkolainan pikaisen maksamisen. Koko valtion kunnilta opetus- ja kulttuuri-toimen valtionosuuden osalta ottaman pakkolainan takaisin maksaminen edellyttää valtionosuuden nostamista 73 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2006 lisätalousarvioon momentille 33.32.30 lisäyksenä 207 000 000 euroa valtion kunnilta ottaman pakkolainan täysimääräiseen takaisinmaksuun.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 2006

Jyri Häkämies /kok